2005/12

Carme Miquel

La mel i la fel

col·lecció VALÈNCIES

Des de la talaia que constitueix el meu cim –Cap Gros en dieu vosaltres– abrace la vostra vida. Sóc testimoni permanent de la vostra existència i amb el pas del temps hi he esdevingut l'eterna muntanya màgica, que us acompanya, la que observeu per saber quin temps farà, la que mireu amb ansietat per copsar en les ombres dels meus cingles, si el sol ja hi marca l'hora de migdia. I també sóc l'enorme rocam que us serveix de punt de referència si us trobeu al mig de la mar,
el que, imperceptiblement per a vosaltres, us embolcalla i us acarona amb calidesa...

TÀNDEM edicions

I

El Montgó

Des de la talaia que constitueix el meu cim —Cap Gros en dieu vosaltres— abrace la vostra vida. Sóc testimoni permanent de la vostra existència i amb el pas del temps hi he esdevingut l'eterna muntanya màgica que us acompanya, la que observeu per saber quin temps farà, la que mireu amb ansietat per copsar en les ombres dels cingles, si el sol ja hi marca l'hora de migdia. També sóc l'enorme rocam que us serveix de punt de referència si us trobeu al mig de la mar, el que, imperceptiblement per a vosaltres, us embolcalla i us acarona amb calidesa.

A les roques dels meus vessants, arriben les vibracions del batec dels vostres cors i les onades dels vostres pensaments són atrapades en l'interior dels avencs que creuen les meues entranyes. Sóc vigia passiu alhora que dipositari etern del vostre món, un món semblant al que viuen els protagonistes de les històries que us expliqueu al racó del foc per escurçar les llargues nits d'hivern.

A les simes que l'aigua ha fet en el meu interior, habiten els vostres dimonis i a les coves que s'obrin en la meua rocallosa pell han fet màgia, tant els primitius pobladors que volien atrapar el menjar de cada dia, com els eremites que amb herbes us guareixen dels mals. I dimonis, verges,

sants i animetes dels difunts, són els vostres déus, bons o dolents, que arriben surant per la mar els dies de tempesta o s'apareixen sobre les retorçudes branques de les milenàries oliveres. Són els déus que acompanyen les vostres ambicions i la vostra resignació.

Les valls de verdes vinyes que s'estenen als meus peus arrepleguen totes les ansietats i les tanquen en els penjolls de raïm daurat que us oferirà l'estiu, mentre que les figueres que s'escampen com taques meloses, fan de vosaltres, persones que habiteu aquestes terres, gent de parlar dolç.

Els camps de grisenques oliveres aportaran a la tardor l'oli necessari per guarir nafres del cos i de l'ànima i, abans d'acomiadar-se l'hivern, seran les flors dels ametlers, que pintaran de blanc i rosat les meues faldes, les que contindran la vostra esperança en la propera collita.

El ritme de les vostres vides està marcat pel pas de les estacions i pels tocs que sorgeixen dels campanars de les esglésies. Són els tocs de les campanes que voltegen a Benisaina, el poble que hi ha després de la vall de vinyes i més enllà de la vall de les oliveres, al meu vessant sud. I són també els de Xaloc, la vila que més cap a l'est, frega els meus peus per la banda de la mar i conté el tremolor de la vida entre barques dels pescadors. Alhora, amb les campanetes de les dotze ermites que heu edificat sobre el meu petri cos, sent el viure que transcorre als llogarets i a les petites cases de camp que s'estenen per les meues faldes. Amb els diferents tocs de campana sóc testimoni també dels somnis i dels desencisos de la gent de Caselles, al meu vessant nord, la vila més gran d'aquesta rodalia.

El meu pedrenc cos d'animal gegant adormit, vibra amb les vostres emocions perquè des de la talaia que constitueix el meu cim —Cap Gros en dieu vosaltres— i des dels meus peus enfonsats dins la mar copse, sí, el batec dels vostres cors.

Al poble de Benisaina

El so metàl·lic del rellotge de l'església de Benisaina toca les deu del matí d'un dia de tardor quan una tartana conduïda per dos cavalls entra a la Plaça Vella. El ranquejant traquetreig s'atura davant la casa abadia i dos sacerdots descendeixen del vehicle. Primer el més jove que, sol·lícit, ajuda a baixar l'altre, un ancià de cabell blanc i esquena corbada però de moviments lleugers. Tot seguit, la porta de la casa abadia s'obri i una dona de mitjana edat, vestimenta negra i mocador al cap, n'ix i besa les mans als dos religiosos. Sense mirar-los els diu tímidament.

—Encara no els esperàvem. Pensàvem que arribarien demà.

—Déu ha volgut que el viatge transcorreguera sense contratemps per tal que este poble no estiga ni un dia més sense el seu ministre— contesta el rector ancià.

El sacerdot jove el segueix mentre mira escrutadorament tot el voltant en un gest de pressa de possessió. El matí és clar i el sol il·lumina enlluernador la meitat oest de la plaça quadrada. Un dels costats l'ocupa l'església i fitant hi ha la casa-abadia, on ell s'allotjarà. Els altres tres costats estan delimitats per cases amb les façanes pintades de blanc, que en aquell moment comencen a

entreobrir les portes mentre els seus moradors encuriosits aguaiten, des de dins. Al mig de la plaça hi ha una font triangular de pedra amb tres canonets que aboquen un raget d'aigua en els cànters que sostenen dues dones. El jove sacerdot les veu i instintivament es troba amb la mirada profunda, color de mel de la de menys edat que, sense parpellejar, li fa un mig somriure. La figura agraciada d'aquesta contrasta amb la de l'altra, un poc més major que, malgirbada, amb cabells rulls despentinats i rostre xuclat, mira els nouvinguts amb l'entrecella arrufada i un gest interrogant. Fa una colzada a la companya sense deixar d'observar els forasters.

—Mira, Maria, és el nou rector —diu mentre agafa un dels cànters i se'l posa sobre el costat dret.

—I és ben jove —comenta aquesta mirant-lo escrutadora, alhora que manté una mà en la cintura.

El sacerdot torna a trobar-se amb la mirada de la joveneta que l'observa i se sent torbat per aquells ulls persistents color de mel i per aquell mig somriure. Abaixa el cap i entra a la casa abadia.

Les dues dones se separen i marxen cadascuna en una direcció amb el respectiu cànter ple d'aigua. La més jove és Maria la Moteta. L'altra, Malena Notenovio.

I el pare Elies, jove sacerdot que tot just acaba de cantar missa, en aquell primer moment de la seua arribada a Benisaina, queda trasbalsat sobtadament per una mirada dolça i sent un calfred que li recorre el cos. Mai no havia pensat que aquesta seria la primera sensació que experimentaria en l'inici de la seua tasca sacerdotal. Es troba

desconcertat i pensa que allò és una temptació que el posa a prova abans de fer-se càrrec de la parròquia, un avís que Déu li fa quan es disposa a iniciar el seu sacerdoci.

—Ja saps fill, tu seràs la salvaguarda de la fe i la moral catòliques. Tu vas a salvar ànimes sí, però sobretot vas a impedir que el mal regne entre la gent. I ja saps que el mal pren diverses formes i que, fins i tot pot arribar-te a tu —li havia dit moltes vegades al llarg de dotze anys de seminari el pare Fulgenci, el seu director espiritual que ara l'acompanya en aquella primera destinació. I ell, jove capellà, espera amb ansietat el moment de poder exercir aqueix important paper salvaguardador. Per això refusarà qualsevol temptació que se li presente i sempre n'estarà vigilant.

S'han acabat les disquisicions teològiques dels teus mentors, jove sacerdot Elies, les cites bíbliques i els cants dels salms. Ara és l'hora de l'acció i et trobes com un ocell poruc en un lloc estrany, enmig de gent desconeguda que pretèn afalagar-te. Has traspassat la porta que t'aïllava i et protegia. Ara eres ja al bosc del món i t'entestes a veure'l com una selva embullada. I les fresques flors terrenals les sents com obstacles al teu pas.

—No patisca, don Fulgenci, no patisca. El poble és tranquil i la gent és gent de fe. El pare Elies estarà bé entre nosatros. Ja m'encarregaré jo d'això, sí senyor, que ací manem els bons —diu el senyor Antoni del Parenostre, conegut també com "el Senyoret" a pesar de la seua edat madura. I somriu amb un gest d'autocomplaença mentre

fa un colpet a la taula coberta de fines estovalles de fil blanc, al voltant de la qual es troben asseguts.

Dinen a la casa més rica de Benisaina. Les tres criades del senyoret Antoni del Parenostre han improvisat un àpat per als dos clergues. Han matat un pollastre i l'han guisat amb creïlles. I de primer plat han fet una espessa sopa coberta. El vi de casa, el de fa tres collites, acompanya la menja. En beuen abundosament. La senyora Maria Antònia, muller del Senyoret, vint anys més jove que ell, després de saludar els dos sacerdots besant-los la mà, es retira a la seua alcova on dina en companyia de les tres filles de vint, divuit i quinze anys.

Els homes mengen i parlen.

—Si Crist ha triat el vi per convertir-lo en la seua sang, no pot ser roí beure'n —intenta bromejar mossén Fulgenci.

—Per cert —afegeix el Senyoret— el primer vi que consagre el pare Elies vull que siga vi de ma casa. Vull tindre l'honor que la sang de Crist siga un poc meua. Com si fóra de la família, vaja.

—S'ho mereix, senyor Antoni, s'ho mereix. Jo sé bé com és vosté de protector de tot el que fa referència a l'Església. Quan vaig saber que Elies, el meu dilecte deixeble, havia de vindre a Benisaina, vaig demanar un informe sobre les famílies de confiança del poble i tot el que m'ha arribat de vosté és elogiós.

—Vaja, no sabia jo... A València diu que li ha arribat...? —pregunta amb gest de satisfacció el senyoret— Molt lluny em sembla...

—Ah no, no. L'església té contactes, faltaria més...! —L'ancià mossén fa un gest com de saber molt—. Hem de ser amics d'aquells que defensen la doctrina de Déu i en els temps de perdició que corren s'ha de saber triar. Tenim bons amics entre els conservadors, com vosté. I... com va la cosa per ací? També hi ha algun grup de gent que no s'adiu amb els manaments de l'Església? Ja sap, alguns d'eixos que s'anomenen progressistes, crec, vaja, que no tenen vergonya a proclamar-se ateus...

El seu rostre eixut i tremolós fa un posat circumspecte mentre que el del senyoret Antoni del Parenostre vol expressar complicitat. Mou el cap i diu:

—No, no. Ací hi ha un grapat de gent poc devota que es diuen anticaciquistes. En són pocs i malfaeners. No volen fer-ne un brot, només omplir-se la panxa i si treballen per a tu, encara es queden tot el que poden de la teua renda. Sí, eixos no són molt de fiar, però ja els coneixem, que ací mos coneixem tots i sabem cadascú de quin mal patix.

El jove sacerdot s'ha mantingut en silenci durant tot el temps però els seus ulls observaven atentament els gestos i les paraules dels dos homes.

—Vostés es coneixen però..., com podrà saber el pare Elies qui és qui per així poder defensar millor la vertadera doctrina catòlica?

—Ui! de seguida ho taullarà. Mire, don Elies, els vorà al casino de la Lliga. La Lliga Anticaciquista en diuen ells. I després estan les partides de pilota. Vosté vorà que sempre hi ha dos grups, els rojos i els blaus. La gent que aposta pels rojos són d'ells, els dels blaus solen ser nostres. Ui, no

tardarà ni dos dies a conéixer-los. I sinó, ja sap que ací estic jo per al que faça falta.

S'acaben el pollastre guisat i les criades els serveixen unes magranes que han engrunat i han adobat amb mistela i sucre, uns dolços granets rojos, transparents i sucosos que els tres comensals consumeixen en un tres i no res. A una plata queden més magranes senceres de pell grogosa i rogenca. Don Fulgenci les mira. Se'n menjaria més però no n'agafa per no pelar-les. Sempre deixen les mans tintades d'un color moradenc que per molt que intentes netejar-lo triga molt de temps a desaparéixer.

—"Ave Maria Puríssima" —fa una veu d'home tot obrint la porta del carrer amb la clau que sempre roman al pany.

—"Sin pecado concebida". Passa avant, passa, Salvador. També ve Cento? —diu el Senyoret dirigint-se als que acaben d'entrar. I tot seguit els presenta—. És Salvador el Batle, alcalde d'este poble i este xicon és Centet del Batle, el seu fill. Uns bons amics.

—Ja està tot a punt. El senyor rector demà farà una entrada ben solemne. Voran quin tuacte. L'església estarà ataconada de gent. No tindran queixa de nosatros, ja ho voran —explica l'alcalde dirigint-se als dos sacerdots.

—Trencant-te el dir, Salvador —fa Antoni del Parenostre canviant de tema—. Miren, això de la pilota que els estava contant: ací tenen el millor jugador del poble. És dels blaus, faltaria més! Veritat Cento? —comenta referint-se al fill del batlle.

—I dels rojos, qui és el millor jugador dels rojos? —pregunta el pare Elies.

—El millor? Vicent el Llarg li diuen perquè té una bona mà per llançar la pilota ben lluny. Però mos farem amb ell, eh, Centet?

El jove assenteix amb el cap. Té uns ulls inexpressius i fa un intent de somriure.

Després de prendre unes copetes de dolça mistela, els cinc homes seuen en uns butacons. Els braços i els caps descansen sobre uns *vessillets* blancs fets de punt de ganxo. L'ancià sacerdot i el senyoret del Parenostre, s'hi recolzen i aviat s'adormen. Per la finestra entreoberta que dóna a l'hort de la casa, penetra el perfum de l'herbasana acabada de regar. L'alcalde i el fill s'acomiaden del pare Elies que roman despert.

—Deixem que facen una becadeta —murmura l'alcalde en to comprensiu—, la seua edat ja els ho demana.

—Sí. Don Fulgenci després de dinar sempre s'albeltix un poc. —comenta el sacerdot jove—. I a continuació dirigint-se a Cento li diu:

—Aniré a vore les partides i estaré al teu costat.

L'endemà, el poble de Benisaina bull amb l'acte de l'entrada del nou rector. Abans del segon toc per a la missa solemne que s'hi oficiarà, l'església ja és plena de gom a gom. Les notes que l'organista fa eixir de l'harmònium ressonen entre les altes parets com crits oxidats que se'n fugen.

La banda esquerra de l'església l'ocupen els homes. Davant hi ha l'alcalde, els regidors i els senyorets de tota la vida als quals s'afegeix algun cacic nou. Tots ells seuen en llargs bancs de fusta. Encara no fa fred,

però alguns porten capes negres damunt de les seues jaquetes.

Més arrere, drets o asseguts a terra, petits llauradors llueixen la millor roba que tenen: camises de coll ample mig endoblegat d'on ixen petits plecs que més cap avall s'eixamplen sota un jupetí negre i obscurs pantalons de pana fins els genolls, amb unes obertures als costats mig tancades per uns galons daurats i negres que s'ajusten a la cintura amb una gran faixa de colors.

En entrar a l'església tots s'han tret el que duien al cap: uns el "mocador de pita" estampat de flors les puntes del qual els cauen pel bescoll. Uns altres un barret amb grans ales planes i una girada folrada de vellut negre que porta penjant borletes de seda.

Els renders i els qui no tenen hisenda ocupen els darrers bancs. Calcen espardenyes d'espart o van descalços. Tenen la mirada trista de la fam dibuixada al rostre.

La part de la dreta de l'església l'ocupen les dones. No hi ha bancs i porten amb elles el seu catret que desplegaran per seure-hi. Però les que són senyoretes poseeixen una cadira reclinatòria en la qual el seient —encoixinat i folrat de vellut roig fosc —s'alça i es deixa recolzat sobre el respatller quan han de romandre agenollades. I quan hi volen seure l'abaixen i giren la cadira cara a l'altar.

Amb presses, agafades del braç i obrint-se pas a colzades hi entren tres jovenetes. Visten faldilles de colors i mantons blancs que destaquen entre la negror que domina la vestimenta de les dones més grans. Cobreixen el cap, fins els ulls, amb vels també negres. Arriben al davant de

tot entre els remucs de les altres que no volen deixar-les passar. Porten el catret a la mà i s'agenollen. S'han situat ben a prop de l'altar major on don Elies i don Fulgenci concelebren la missa, enllumenats pels ciris que fan una flameta tremolosa i omplen d'olor a cera el recinte. Les xiques despleguen el catret i hi seuen. Són Maria la Moteta i les seues amigues.

Arribat el moment, don Fulgenci fa el sermó solemne: "Estimats germans en Crist. La divina Providència ha volgut que poguérem avançar un dia el nostre viatge per tal que, en ser hui diumenge, els fidels de Benisaina pugueu fer la benvinguda que es mereix el vostre nou pàrroc, el pastor que d'ara en avant, tindrà cura de les vostres ànimes". El sermó continua entre paràboles i manaments.

A la primera filera de la banda dels homes, l'alcalde, i els regidors entretanquen els ulls mig endormiscats. A la segona filera, el senyoret Antoni del Parenostre i els representants del grups conservadors que han vingut d'altres pobles, estiren el coll per tal que puguen veure'ls la resta d'assistents.

A la part de les dones, davant de tot, assegudes al catret, Maria la Moteta i dues amigues es fan colzades i xiuxiuegen.

Mentre la jove observa aquell rector que només deu tenir uns tres anys més que ella però que ja fa cara de persona gran amb les seues galtes rosades tremoloses, ell s'ha girat cap als fidels. "Dominus vobiscum" diu. I entropessa amb el rostre somrient de la jove i la seua mirada escrutadora color de mel que no parpelleja. I sent novament una cert torbament. Abaixa la mirada i continua neguitós la cerimònia fins que pronuncia: "Ite missa est".